Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər və Strateji Araşdırmalar Mərkəzi
QAFSAM
Caucasian Center for International Relations and Strategic Studies

Türkiye, ABD, İran ve Barzanistan: Geliyor, Geliyor, Geldi (?)

Şanlı Bahadır Koç

Bu yazıda Irak'tan kopacak bir Kürt devleti meselesi Türkiye, bölgesel dengelerve ABD açısından değerlendirilmeye çalışılacaktır.Kısa vadede Irak'taki karmaşadan bir Kürt devleti çıkması yüksek değil ama yükselen bir ihtimaldir. Kürtler en kötü ihtimalle bir sonraki krize argüman ve destek cephaneleri daha güçlü olarak gireceklerdir. Kürt devleti meselesiartık bölgenin ve uluslararası siyasetin gündemine girmiştir ve "aşinalık" kazanmıştır. Kürt devletinin önünde güçlü bölgesel engeller olmakla beraber bunlar sanki artık bir parça daha aşılabilir hale gelmiştir.Olur da Barzani bağımsızlık düğmesine basarsa artık AKP'nin ve onu destekleyenlerin "Kürt politikamızın" başarılıymış gibi davranmaya devam etmesi güçleşecektir. Bir Kürt devleti Türkiye'ye ne yapar? Şu anda Barzani ile aramızın iyi olması onlarca yıllık önemdeki böyle bir meselede karar alırken tek başına belirleyici bir faktör olmamalıdır. Kürt devletinin sorun ve hatta ciddi bir tehdit olması için Türkiye toprakları üzerinde hak iddia etmesi gerekmez. Bu devlet sadece varlığı, yaratacağı emsal ve çekim gücü ile PKK başta olmak üzere Kürt siyasi hareketinin muhayyile, hesap ve pazarlık pozisyonu üzerinde tehlikeli etkiler yapacaktır.

Irak'tan kopacak bir Kürt devletine "izin vermek," destek olmak ve hatta onu bazı durumlarda korumak karşılığında Ankara olarak Barzani'den, 1) Türkiye toprakları üzerinde hak iddia etmeyeceği, Türkiye'nin içişlerine hiçbir şekilde karışmayacağı, 2) topraklarında PKK askerivarlığına ve onun propaganda, lojistik ve adam devşirme gibi faaliyetlerine kesinlikle izin vermeyeceği, hemen değilse bile belli bir süre sonunda bölgeyi terketmeyen PKKlıları yakalayarak Türkiye'ye teslim edeceği, bazı olağanüstü durumlarda Türkiye'nin PKK'ya yönelik askeri operasyonuna izin vereceği, 3) Türkmenlere "iyi davranacağı" ve onlara çoğunluk oldukları bölgelerde otonomi vereceği ve Ankara'nın bu konuda garantörlüğünü kabul edeceği ve Türkmen bölgesinin petrol gelirinden nüfusu oranında pay alacağı, eğer dahil olusa Kerkük'ün yeni devlet içinde özel statü sahibi olacağı, 4) yeni devletin Kürt petrolünü dünyaya Türkiye üzerinden pazarlayacağı, bu petrolde isterse Türkiye'nin önceliği olacağı, belki Türkiye'ye avantajlı fiyattan petrol değilse bile gaz vereceği, 5)topraklarında üçüncü ülkelerin üslerine yer vermeyeceği, 6) tüketim malları, yatırım, bankacılık, enerjigibi konularda Türk firmalarına ayrıcalık vereceği, dış ticaretini Türkiye üzerinden yapacağı gibi konularda sözlü ve yazılı garantiler istenebilir ve

belki alınabilir de, ama bunların bağlayıcılığı ve güvenilirliği ne kadar olur? Zamanla Kürtlerin Türkiye'ye olan bağımlılıklarını hafifletmeyeceklerinden ve ona alternatifler bulmayacaklarından emin olunamaz. Örneğin, bu yeni Kürt devleti zaman içinde bölgede dengeler ve güvenlik durumu değiştiğinde petrolü Akdeniz'e Suriye üzerinden çıkarmak isteyebilir ve bunda başaılı olursaAnkara'ya verdiği yukarıdaki türden taahhüt ve garantilere bağlı kalmak konusunda daha az istekli hale gelebilir.

Türkiye güçlü olduğunda bile bunu stratejik olarak "nakde çevirmekte" çok başarılı olamayan bir devlettir. Barzani yönetimi ile güç, büyüklük, alternatif ve leveraj farklarından kaynaklanan Türkiye lehine asimetrik durum pratikte somut kalıcı ve bağlayıcı avantajlara çevrilememiştir. Türkiye'nin K. Irak yönetimi ve kurulursa bağımsız devleti üzerindeki etkisi ve leverajı sınırsız olmayacaktır. Kaldı ki, Barzani ve Talabani birçok açıdan Ankara'ya ihtiyaç duydukları dönemlerde bile Türkiye'deki Kürt meselesi ile ilgili rahatsız edici söylem ve uygulamalarda bulunmaktan kaçınmamışlardı. PKK'yı kendi egemenlikleri ve liderliklerine tehdit ve alternatif görmelerine rağmen Kürtler arasındaki siyaset ve iletişimin geldiği nokta itibariyle ona karşı askeri güç kullanmaları artık kolay değildir. Türk sermayesi, boru hatları, enerji pazarı, tüketim malları, gayrı resmi "güvenlik garantisi" gibi şeylere olan ihtiyaç ve hatta bağımlılıklarına bel bağlayarak orada bir Kürt devleti kurulmasının bize zarar vermeyeceğini düşünmek aşırı iyimserlik olur. Barzani ve Talabani ve partileri birçok açıdan problemli liderler olsalar bile Türkiye açısından temel sorun niyetleri, karakterleri ve hatta uygulayacakları politika değil yaratacakları emsaldir. Kürt devletinin Türkiye için yaratacağı menfi etkiler dolaylı, gecikmeli, yavaş, kademeli ve ilk başta muğlak olacak ve "derinlerden gelecek"olmakla beraber bu nedenle daha az gerçek ve daha az önemli olmayacaktır.

Barzani ile PKK arasında hep bir şüphe, rekabet ve gerilim olacaksa da bu durum ikisi arasında taktik nedenlerle veya Kürt kamuoyunun baskısı yüzünden iletişim, işbirliği ve dayanışma olmayacağı anlamına gelmemektedir. Kısa vadede mesela IŞİD ile peşmergeler arasında yaşanabilecek çatışmalara PKK'nın Barzani yanında katılması bu iki aktör arasında önemli bir emsal ve duygusal bağ yaratabilir. Bu tür intra-Kürdist dayanışma örnekleri gelecekte pan-Kürdist dinamiklerin temelini oluşturabilir. Bu tecrübe ve duygular, tepedeki farklılıklar ve güvensizliklere rağmen ileride PKK'ya karşı Kürt bölgesinden popüler düzeyde maddi ve duygusal desteğin eksik olmayacağını düşündürtebilir. Son onyıllarda sınırların açılmasıyla Kürtler arasında iletişim kanalları açılmış, iki ülkenin Kürtleri birbirlerini daha iyi tanımaya başlamıştır. Milliyetçilik ve kendi devletine sahip olma isteği bazen lider ve halklara rasyonel olmayan şeyler yaptırabilir ama yine de Barzani'nin sınırsız olmayan petrol gelirini Türkiye'deki Kürtlerle

paylaşmak zorunda olacağı büyük bir Kürdistan'ı istediğini düşünmek doğru olmayabilir. Barzani muhtemelen "Türkiye'deki Kürtler" kartını Ankara'nın kendisine yönelik yaklaşım ve politikasını istediği kıvama sokmanın bir aracı olarak görmektedir. Ama Barzani zenginliğini diğer Kürtlerle paylaşmak istemese bile iç ve Kürtler arası meşruiyeti ve PKK'da kendini sakınmak için "koruma parası" vermek zorunda kalabilir, ki belki zaten şimdi bile veriyordur.

Son dönemde Batı ve hatta Türk kamuoyunda K. Irak yönetimi ile ilgili sempatik yayınların arttığı görülmektedir. K. Irak yönetiminin başta Türkmenler olmak üzere azınlıklara yönelik karnesi Orta Doğu'nun genelinin altında değildir ama çok üstünde de değildir. "Kürdistan'ın ekonomik başarısı" denen şey de aslında büyük ölçüde Bağdat'tan gelen petrol gelirinin önce KDP ve KYB elitleri arasında paylaşılması ve sonra altyapı harcamalarına yönlendirilmesinden ibarettir. Bölgede üretim anlamında önemli bir ilerleme olduğu söylenemez. Yaşanan "patlama" büyük ölçüde gayrı-menkul, tüketim malları ithalatı, kısmen Irak'ın geri kalanından gelen turizm ve huzur arayan Iraklı sermaye akışı ve esas olarak ilerideki petrol gelirinin yaratacağı düşünülen zenginlik beklentisi üzerine bina edilmiştir ve birçok açıdan hadi sanal demeyelim ama kırılgandır. K. Irak'ta rüşvet, ahbap-çavuş ilişkilerinin boyutu, başta Barzani olmak üzere bazı ailelerin ekonomik hayattaki hakimiyeti zaten bilinen şeylerdir. Son olarak bazen hakkında methiyeler çizilen peşmerge kuvvetlerinin konvansiyonel bir askeri çatışmada, elbette karşısındaki rakibe göre değişmekle beraber, çok etkili bir performansı olamayabileceği düşünülmelidir. Ancak Iraklı Kürtlerin ülkenin geri kalanıyla arasında önemli siyasi, ekonomik ve belki de en önemlisi duygusal kopuşlar yaşandığı ise açıktır. Arapça bilen genç Kürtlerin oranı yüksek değildir. Bazı kesimlerde ve siyasi elitler arasında daha çok KYB kesiminde bağımsızlık yönünde adım atılırsa bunun yol açabileceği zorluklarla ilgili endişeler olsa da, duygusal anlamda bağımsızlık yönünde güçlü bir halk desteği olduğu da görülmektedir.

Dış politikada neyin büyük, derin, kalıcı ve acil olduğunu sezmek çok önemlidir. IŞİD tehlikesini hem içerik ve doğa, hem büyüklük hem de süre (kalıcılık) açısından abartmak bizi başta Kürtler olmak üzere değişik aktörlere aslında vermemiz gerekmeyen (vermememiz gereken) ödünler vermeye yönlendirebilir. "IŞİD çıktı o zaman tampon olarak Kürt devleti kurulsun" diyenler cahil, aptal veya şaşkın değillerse bizi öyle zannediyor olmalılar. "Kim daha 'kötü' ise o aynı zamanda daha büyük tehdittir" diye düşünmek doğru olmayabilir. IŞİD kalıcı olduğu şüpheli, etrafında onu boğmak için hazır bekleyen dolu düşmanı olan, Sünniler arasında bile uzun va hatta orta vadede destek bulması güç, metotları nedeniyle itici bir

örgüt ve tehdittir. Türkiye ve Türklere yönelik eylemlerde bulunmasına karşı tetikte olmak gerekir. Ama IŞİD nedeniyle Kürt devletine razı olmak eve giren fare nedeniyle onu paldır küldür ucuza satmaya benzer.

Barzani'nin Türkiye'nin Kürt devletine karşı çıkmayacağı ve bunu engellemeye çalışmayacağı şeklindeki açıklamaları Ankara'nın bir caydırıcılık başarısızlığıdır ve bu vahim durum muğlak ve kuru Dışişleri açıklamalarıyla tamir edilemez. Barzani Türkiye'nin söylem, vücud dili, sessizlik, vurgu, eğilim, mevcut ve geçmiş tatbikat ve inandırıcılığını tarttıktan sonra, birçok başkaları gibi, Ankara'nın Kürt devletini aktif olarak engelemeyeceği sonucuna varmıştır. Hüseyin Çelik'in Financial Times'a Başbakan'a rağmen değilse bile ondan habersiz ve izinsiz yapıldığını düşündüğümüz açıklamaları da Ankara'nın bu konudaki kafa karışıklığı ve stratejik berraklık yokluğu ilemesaj disiplini, koordinasyon, konsantrasyon ve liderlik zaafının boyutlarını ortaya koymuştur. Aslında Çelik'in açıklamaları yüksek düzeyde, açık bir şekilde ve tekrar tekrar yalanlansa ve düzeltilse bir fırsata çevrilebilirdi ama Erdoğan'ın dikkat eksikliği, seçim endişeleri, girdiği angajmanlar ve partideki Kürt grubuna tam hakim olamaması gibi faktörler bu oldu-bittiyi mümkün kılmıştır.

Türkiye'deki liberal-İslamcı-solcu kesimlerde kısmen PKK'yı da içerecek şekilde Kürt aktörlere karşı genel bir sempati, kayırma, destek ve avukatlık eğilimi ve suçluluk kompleksi olduğunu söylemek haksızlık olmayabilir. Kürt siyasetçilerin Türkiye genelinde ve özellikle AKP içinde nüfus ve oy oranlarını aşan derecede bir etkiye sahip olduklarını iddia etmek de yanlış olmayabilir. Türk sol-liberaller ve bazı İslamcılar yıllarca, 1) önce Kürt devletinin mümkün olmadığını ve "evham yapmamamızı", 2) bunu engellemeye çalışmak için bir şey yapmak gerekmediğini, 3) sonra, belki bu devletin mümkün olduğunu, 4)takiben,ama bunu engellemenin mümkün olmadığını, 4) ve nihayet bu devletin kurulursa aslında iyi bir şey olacağını iddia etmişlerdir. Eğer sözkonusu olan hayati bir mesele olmasa bu durum komedi olarak görülebilirdi belki ama konunun ehemmiyeti ve ciddiyeti nedeniyle dramatik veya traji-komik ifadeleri daha uygun olabilir.

ABD

Yıllardır üsler, güvenlik garantileri ve petrol ayrıcalıklarını içeren planlar çerçevesinde "ABD Irak'ı bölmek istiyor" diye düşünürken Washington şu anda en azından resmi pozisyon olarak ülkenin birliğinin

en büyük dış destekçisi olarak görünmektedir. ABD bu amacından vaz mı geçti? "Numara mı yapıyor?" Zaten hiç istememiş miydi? Obama'dan sonra başka bir başkan bunu tekrar ister ve olayları yine oraya doğru iter mi? **ABD'nin Irak'ın bölünmesine ve Kürt devletine karşı çıkması için nedenleri, "düşünce balonları" ve mantık silsilesine dair ihtimaller şöyle özetlenebilir:**1) "Kürtler bağımsızlık isterse başkaları da ister, bunun sonu olmaz. Ülkede, bölgede, dünyada ayrılıkçılığı tetikleyebilir, her yer ateş topuna döner,petrol akışı olumsuz etkilenir, kaotik ortamda İran'ın etkisi artabilir ve hatta belki Rusya ve Çin'in bölgeye benim aleyhime olacak şekilde girmeleri sözkonusu olabilir,"2) "'Mükemmel sınırlar'" yoktur, sınırları değiştirsen de hep mutlu olmayan azınlıklar olacaktır, bunların bir kısmı da eline silah alıp "dağa çıkar", istikrar gelmez,"3) "Musul, Kerkük, Bağdat gibi karışık şehirleri oluk oluk kan akmadan, milyonlarca insanı yerinden etmeden nasıl paylaştıracak ve böleceksin?" 4) "Şiistan'da İran'ın sadece diplomatik değil ideolojik etkisi artar,İran'ın etkisi ve belki de fiziki varlığı Suudi sınırına dayanır,Bahreyn'de rejim düşebilir,"5) "Teröristler kaotik, otoritesiz yerlerde oksijen bulur, Sünnistan El Kaide merkezi haline gelir, Ürdün ve Suudi Arabistan'ı tehdit eder," 6) "Kürtler bize bağımlı ve yük olur, korumak zorunda kalırız, halbuki biz gereksiz savaş ve taahütlerden kaçınmak istiyoruz" 7) "'ABD böldü' derler, ülkeyi işgal ederek bunun yolunu açmış güç olarak tarihe geçeriz, bu da ileride bize terör olarak geri döner," 8) "Irak'ı birarada tutmak için tüm umutlar bitmiş değil, IŞİD çok ciddi bir tehdit olmakla beraber "saman alevi gibi parlayıp sönebilir", ve onu pasifize etmek için bölgede herkesin işbirliği gerekir ama ülkenin bölüneceği algısı olursa kimse kimseyle işbirliği yapmaz ve herkes kendi başının derdine düşer ve yangından ne kurtarırsa kar diye düşünmeye başlayabilir," 9) "Kürt devletine komşular izin vermez, abluka altına alırlar, Kürtleri koruyacağım diye Nato üyesi Türkiye dahil onlarla aramı bozamam," 10) "Bölünecekse bile ben bölmüş gibi görünmeyeyim,bu yönde istekli gibi görünürsem Türkler endişeleniyor. İyisi mi, karşıymış gibi duralım da Ankara iyice bir kıvama gelsin," 11) "Bölünecekse bile benim başkanlık dönemimde bölünmesin", yaşanacak kanlı olma ihtimali çok yüksek o buhranlı dönemle uğraşmak zorunda kalmayayım, tarihe Irak'ı bölen başkan olarak geçmeyeyim, 'yahu bir kurtulamadık şu Irak'tan'", 12) "Belki bölünecek ama daha zamanı gelmedi, Kürtler de acele ederek krizden istifade Kerkük'ü falan ele geçirerek ve oldu-bitti referandum ve bağımsızlık kararlarıyla fırsatçı durumuna düşerek hata yapıyorlar, sonuçta bu coğrafyada yaşayacaklar, İsrail gibi kendileri hakkında ne düşünüldüğü ve hissedildiğini dikkate almama lüksleri olacak kadar güçlü de değiller," 13) Bölünme dışında hala daha iyi alternatifler var, gevşek federalizm gibi, bunlardan daha ümit çıkmadı,14) "Irak istikrara kavuşursa orta ve uzun vadede çok önemli bir petrol üreticisi ve pazar olacak, bu ülkeyi birarada tutmak ve onunla özel ilişki geliştirmek en iyisi ve burada yaptığımız muazzam siyasi ve askeri

yatırım ve harcamaların ve ödediğimiz bedellerin boşuna olmaması için tek çare bu," 15) "Irak'ta kaos ve bölünme İran ile nükleer anlaşma ihtimalini zayıflatır, Tahran bölünmenin ABD oyunu olduğunu düşünerek nükleer alanda ödün vermeye uzaklaşabilir."16) "Şimdi Kürt devletine karşı çıkayım, ileride ortam değiştiğinde, petrol şirketlerine verilecek ayrıcalıklar, askeri üsler, ticaret anlaşmaları gibi adımlar karşılığında pozisyonumu değiştiririm."

İRAN

İsrail ve ABD ile sıcak ilişkileri olan, korunmak için onlara muhtaç olan ve belki üs veren,Sünni karakterli ve İran'a temel bir bağımlılığı olmayan bir Kürt devleti zaman İran içindeki Kürtlere yönelik de daha ilgili ve sorun yaratıcı olabilir. İran ideal olarak Irak'taki Şii çoğunluk üzerinden bu ülkenin tamamı üzerinde etkili olmayı tercih eder ama Irak bölünürse de hem etrafındaki Sünni ülkeler, hem Irak'tan kopacak Sünnistan'a karşı Tahran'a daha çok ihtiyaç duyacak "Şiistan" üzerindeki etkisini arttırabileceği için durumdan tamamen mutsuz olmayabilir. Ama acaba İran bu Şiistan'a gerektiği kadar yardım edebilecek midir? Bir Kürt devleti kurulursa da bunun içindeki KYB unsuru üzerindeki İran etkisi aynı derecede devam eder mi ve belki de daha önemlisi bu Kürt devletinde giderek zayıflayan KYB damarının gücü ne kadar olacak? Tahran'ın Kürt devletini engellemek, canını yakmak ve onu etkilemek için direk askeri müdahale değilse de, istikrarsızlaştırma ve Türkiye'den daha az derecede olmakla beraber izolasyon gibi bazı kartları olduğu söylenebilir. İran yıllarca bir Kürt devletinin sahip olduğu Kürt nüfusun büyüklüğü ve daha radikal ve örgütlü oluşu nedeniyle esas olarak Türkiye için tehdit olacağını düşünmüştür. Tahran Ankara'nın bu olası Kürt devletine muhalefet etmekte çok istekli oluşundan hareketle daha sınırlı, düşük profilli ve esnek bir politika izlemiştir. Ama şimdi giderek Ankara'nın Kürt devletine muhalefeti zayıflar gibi görünürken İran'ın daha tedirgin olmaya başladığı görülmektedir. Kürt devletine karşı koymakta derece ve aciliyet açısından eşit derecede olmasa da önemli çıkarları olan bu iki devletin bu yönde işbirliği, iş bölümü, koordinasyon ve külfetlerin paylaşımı konusunda daha başarılı olması gerekirdi.

SONUÇ

K. Irak'ta bir Kürt devleti kurulmasına karşı değişik kesimler olaya şu şekillerde yaklaşabilir: 1) "Bu hayati derecede tehlikeli bir gelişmedir ve engellemek için (hemen) herşey yapılmalıdır." 2) "Böyle bir gelişme Türkiye için problemler yaratır ama Orta Doğu politikamızı sadece bu konuya endekslemek doğru

olmaz.” 3) “Bir Kürt devletinin Türkiye için risk ve tehdit olup olmayacağı belli değildir, “heyecan yapmaya gerek yok, akışına bırak.” 4) “Kürt devleti bir tehdit ve risk değil fırsattır.” Bizceyse, Iraklı Kürtlerin başka şartlarda anlaşılabilir ve sempati duyulabilir bağımsızlık istekleri Türkiye için önemli bir risk, problem ve tehdittir. Bu durum Iraklı Kürtlerin niyet, güç, söylem ve uygulamalarından etkilenebilir ama ondan bağımsız boyutları da vardır.Uluslararası ilişkiler matematik değildir ve birçok konuda kesin tahminde bulunmak doğru değildir, özellikle de gelecek hakkında. Ama Irak’tan kopan bir Kürt devletinin Türkiye’deki radikal Kürtlerin ve PKK’nın istek, talep, beklenti, ihtiras, amaç, heyecan, seferberlik ve birliklerini ciddi şekilde arttıracağı o kadar açıktır ki, asıl bunun aksini iddia eden ya da uygulamalarıyla bunun tersini düşündükleri intibaını verenlerin bu pozisyon ve politikalarının ardındaki varsayım, mantık, bilgi ve düşünce silsilesini ortaya koymaları ve savunmaları gerekir. Bazı şeyler eski moda, yorgun, yıpranmış, “seksi olmayan” ve tekrarlana tekrarlana bıkkınlık vermiş ama aynı zamanda gerçek ve hayati derecede önemli olabilirler. Bir Kürt devletinin Türkiye için hem çok büyük hem de ucu belirsiz riskler yaratacağı gerçeği de da bunlardan biridir. Bölgede son yıllarda yaşananlar göstermiştir ki bir ülke için belki de en büyük tehdit iç savaştır ve Irak’tan kopan bir Kürdistan Türkiye için bu ihtimali belirgin derecede arttırabilir. Irak’ta bir Kürt devleti kurulduktan sonra Türkiye’deki radikal Kürtleri ve PKK’yı makul adımlarla tatmin etmek çok daha zor olur.Kürt devletini engellemek Ankara’nın en önemli dış politika meselesi olmalıydı ama sanki bu tam zamanlı gerçek bir iş değil de hobi ve hatta bir angarya gibi görülmüştür. Kürt milliyetçiliğinin “ötekisi” Türkiye olmamalıdır. Çünkü bu durum Türkiye’deki Kürtlerin huzur, devletine duyduğu bağlılık ve muhabbete olumsuz etki yapabilir. Ama bunu söylemek Irak’ta kurulacak bir Kürt devletinden Türkiye’nin endişe edecek bir şey olmadığı, o Kürt devleti ile ortak olursak Türkiye’deki ayrılıkçılığın da ortadan kalkacağı veya en azından zayıflayacağı anlamına gelmez.

Erdogan Kürtlerle pazarlık ve onlarda yaratılan gerçekçi olmayan sağlıksız beklentilerle teneke kutuyu sürekli aşağıya doğru tekmelemekte ve sanki bunların ödeme vakti hiç gelmeyecek gibi davranmaktadır. Ama “stratejik kredi kart borcunu sürekli başka kartlarla ödeyerek yaşanamaz. Erdoğan muhtemelen Kürt konusunda oynadığı oyunun ne kadar tehlikeli ve sorumsuzca olduğunun farkında değildir. Kürtlerle petrol anlaşması, ticaret, Maliki’nin hata ve kabalıkları, Barzani ile “özel ilişki”, Iraklı Kürt liderin Türkiye’deki bir kısım Kürt seçmen üzerinde olduğu düşünülen etkisi, parti içindeki Kürt lobisi, partinin seçmen tabanındaki Kürt oylar, açılım sürecinin önce mimarı sonra esiri olmak, ardı ardına gelen seçimler ve muhalefetin etkisizliği onu mevcut sürdürülemez noktaya getirmiştir.

Erdoğan devletin önemli bir kısmını Cemaat'e teslim ettikten sonra jetonu geç de olsa düştükten sonra durumu yarı toparlamıştır ve bu mücadelesinin nihai sonucu henüz belli değildir. Ama Irak'tan kopacak bir Kürt devletinin Türkiye'nln içinde belki hemen belki zaman içinde yaratacağı türbülans toparlanabilecek türden olmayacaktır. Bu başarısızlığın felaket boyutunda olabilecek sonuçları zaman içinde ortaya çıkabilecek olsa bile sorumluların zaman aşımından", nedenler ve sonuçlar zincirinin birbirine karışmasından ya da insanların hafızasının zayıflığından medet ummaları ve istifade etmelerine izin verilmemelidir. Bu potansiyel felaketin sorumluları şimdiye kazandıkları gerçek veya sözde başarı, şan ve şöhretin onları tarihin acımasız hükmünden koruyamayacağını anlamalıdırlar. Tarih mazeretleri, bahaneleri, iyi niyetleri, şanssızlıkları, vs değil kriminal derecedeki sorumsuzluk ve başarısızlıkları dikkate alacaktır.

…

Bu yazının tamamı 21. Yüzyıl Dergisi'nin (http://www.21yyte.org) Ağustos 2014 sayısında yayınlanacaktır.